

Handelingsprotocol Grappling Vlaanderen vzw 2023

Vlaamse federatie voor Brazilian Jiu-Jitsu (BJJ) & Grappling

Ondernemingsnummer: BE 0477 139 733

Maatschappelijke zetel:

Putse 3A
9571 Lierde

info@grappling.vlaanderen

 grappling.vlaanderen

INHOUD

INLEIDING	3
1. HANDELINGSPROTOCOL.....	4
2. DE MELDING.....	6
3. FASE 1 - IN KAART BRENGEN VAN DE SITUATIE	7
4. FASE 2 - INSCHATTEN VAN DE ERNST	8
5. FASE 3 - ADVIES FORMULEREN EN (MEEHELPEN) UITVOEREN.....	10
6. FASE 4 - NAZORG.....	12
7. FASE 5 - EVALUATIE EN VERBETERACTIES IN HET BELEID	13

INLEIDING

Iedereen die zich aansluit bij een sportclub wil op een kwaliteitsvolle, betaalbare, aangename en gezonde manier kunnen sporten en bewegen. Dit kan echter enkel in een context waar aandacht wordt besteed aan een aantal fundamentele ethische normen en waarden zoals respect en verdraagzaamheid. Naast de aandacht voor gezond sporten schenkt Grappling Vlaanderen dan ook de nodige aandacht aan het ethische aspect.

Het is belangrijk binnen onze sportorganisatie een gelaagd beleid rond lichamelijke, psychische en seksuele integriteit te hebben: een breed kwaliteitsbeleid dat de visie beschrijft, een preventiebeleid en vervolgens een reactiebeleid. Dit handelingsprotocol maakt deel uit van een transparant reactiebeleid en biedt de federatie API een houvast.

1. HANDELINGSPROTOCOL

Een handelingsprotocol is een duidelijk stappenplan dat binnen de sportfederatie door de API wordt gevolgd bij een vermoeden, een onthulling of een vaststelling van fysiek, psychisch of seksueel grensoverschrijdend gedrag.

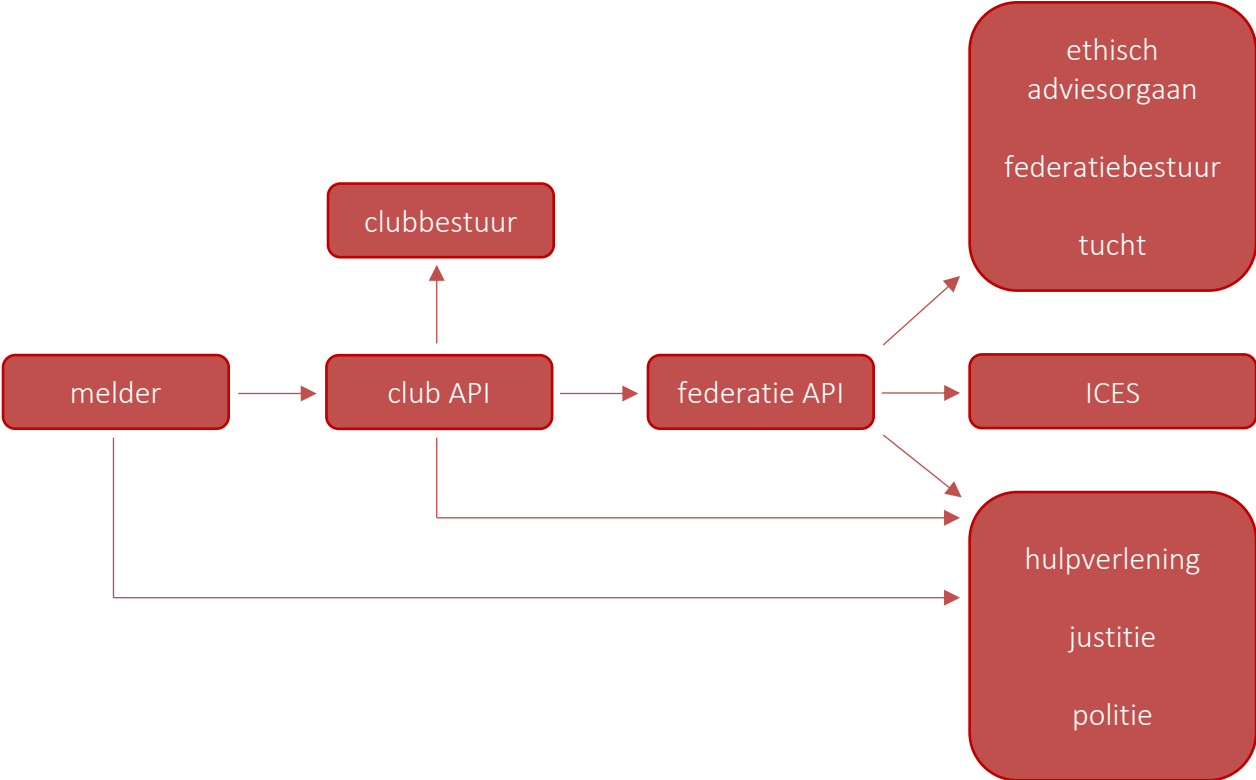
Bij elke fase worden een aantal concrete stappen beschreven om efficiënt en transparant te handelen bij grensoverschrijdend gedrag.

Het is echter geen vaststaand scenario: de federatie API zal steeds beslissingen moeten nemen in functie van de ernst en aard van de situatie en in overleg met collega's, verantwoordelijken en eventueel experts buiten de sportorganisatie.

Hoe te handelen bij een melding van incident (een vermoeden, melding of vaststelling)?

Handelingsprotocol	
Fase 1	In kaart brengen van de situatie Heb ik een voldoende duidelijk beeld van de situatie of dien ik nog partijen aan te spreken ter verduidelijking?
Fase 2	Inschatten van de ernst Welke kleur vlag ken je aan het incident toe? Gaat het om een strafbaar feit? Is er sprake van een overtreding van de gedragscode/tuchtreglement?
Fase 3	Advies formuleren en uitvoeren Wat is nodig om veiligheid te garanderen? Wat zijn de verwachtingen van de betrokkenen? Naar wie dient er actie ondernomen te worden? Is het nodig om door te verwijzen naar externe organisaties? Wie neemt de regie bij de uitvoering van het advies?
Fase 4	Nazorg Hoe voelen de betrokken partijen zich ondertussen bij de situatie? Kan de case worden afgesloten?
Fase 5	Evaluatie en verbeteracties Hebben we het incident goed afgehandeld? Wat wel? Wat kon beter? Hoe verliep de communicatie? Zijn afspraken / procedures voldoende duidelijk?

Tijdens elke stap van het handelingsprotocol zal het nodig zijn om te communiceren met betrokkenen, interne en externe partijen.

2. DE MELDING

Als federatie willen wij absoluut op de hoogte worden gebracht van elke situatie waar de (seksuele) integriteit wordt bedreigd.

Hiervoor zijn we afhankelijk van de meldingsbereidheid van leden, deelnemers, medewerkers, trainers, vrijwilligers of andere betrokkenen.

Wij willen de meldingsbereidheid verhogen door:

- de federatie API bekend te maken in de sportclubs;
- een zorgvuldige klachtenbehandeling en registratie voor elke klacht.

Wanneer de federatie API een melding krijgt zal zij steeds proberen de situatie zo goed mogelijk in kaart te brengen. Afhankelijk van hoe deze informatie gedeeld wordt, kan het nodig zijn extra informatie in te winnen.

Vaak is de melder niet het slachtoffer of een rechtstreeks betrokkene, maar een derde. Soms is de 'melder' ook geen rechtstreekse getuige, maar werd hij/zij door een betrokkene op de hoogte gebracht. Er kan dus heel wat ruis op de communicatie zitten.

Indien de melder wel een rechtstreeks betrokkene is zal de federatie API:

- checken wat de betrokkenen van ons verwachten;
- steeds rekening houden met de wens van het slachtoffer;
- haar rol als API toelichten - hoe hij/zij omgaat met de melding (discretieplicht, maar indien het over strafbare feiten gaat, legt de API uit dat zij dit moet melden (schuldig verzuim)).

3. FASE 1 - IN KAART BRENGEN VAN DE SITUATIE

Bij de melding van een incident zal de API zorgvuldig in kaart brengen over welke informatie zij reeds beschikt en welke gegevens nog ontbreken of moeten worden geverifieerd.

In een gesprek met de melder zal de API

- luisteren naar de melding, gerichte open vragen stellen;
- waar mogelijk zorgen voor de veiligheid van de melder;
- empathie tonen met de melder;
- uitleg geven over de rol van de federatie API en afspraken maken over de volgende stappen.

Verzamelen van objectieve gegevens

- de federatie API gaat niet op onderzoek uit, maar zal een aantal feiten nagaan (inschattingsgesprek);
- brengt in kaart wie de betrokkenen zijn en van wie zij nog informatie nodig heeft om de situatie in te kunnen schatten;
- maakt een inschatting van hoe acuut de situatie is.

Communicatie en registratie

- vertrouwelijk behandelen van de melding maar geen anonimiteit beloven (discretieplicht cfr beroepsgeheim);
- meldingsplicht en rapportering (al of niet geanonimiseerd) van de melding aan het bestuur van de club.

Doorverwijzing bij acuut gevaar

- wanneer de situatie een acuut gevaar betreft, verwijst de federatie API onmiddellijk door naar de hulpverlening of naar de politie (zie fase 3);
- checkt dit vermoeden van acuut gevaar bij 1712 of het CAW¹ of VK².

Extra

Als federatie heb je zicht op waar de betrokkenen en vooral de pleger nog actief is (in andere clubs, op stages, sportkampen...). Onze API zal ook dit in kaart brengen en zal discreet nagaan of er in de andere contexten ook feiten gepleegd werden.

¹ Centrum Algemeen Welzijnswerk (www.caw.be)

² Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (www.vertrouwenscentrum-kindermishandeling.be)

4. FASE 2 - INSCHATTEN VAN DE ERNST

In deze fase probeert de API tot een inschatting te komen van de ernst van de feiten. Hiervoor zal de API zich baseren op de gedragscode van Grappling Vlaanderen en de Sport Met Grenzen: vlaggensysteem methode ontwikkeld door Sensoa en ICES.

Intern of extern overleg kan hierbij helpen. Wanneer het duidelijk een groene of gele situatie betreft (geen of lichtgrensoverschrijdend gedrag) is dit niet steeds nodig. Bij ernstiger feiten is het goed een vorm van collegiaal overleg te plannen. De API zal nooit alleen handelen. In dit geval laat zij zich adviseren door collega's en/of ethische commissie. Daarnaast kan hij/zij ook extern advies inwinnen.

Intern overleg

- de federatie API kan hulp inroepen van collega's en/of de ethische commissie om samen aan de hand van de eigen gedragscode en het Vlaggensysteem een inschatting te maken van de ernst van de feiten;
- dit intern overleg zal snel worden georganiseerd;
- tijdens het gesprek worden elementen uit het inschattingsgesprek gebruikt;
- ook de wettelijke bepalingen en de gedragscode helpen bij het maken van een inschatting.

Extern advies

- de federatie API kan extern advies inwinnen bij 1712;
- wanneer het minderjarigen betreft, kan de API ook extern advies vragen bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling;
- wanneer het een volwassene betreft, kan de API ook extern advies vragen bij het Centrum Algemeen Welzijnswerk;
- de federatie API kan extern advies inwinnen bij ICES.

Advies formuleren

- de federatie API zal bij het advies rekening houden met de verwachtingen van de betrokkenen;
- zij zal nagaan wat er intern moet gebeuren (korte/lange termijn) en naar welke doelgroepen en/of het nodig is om door te verwijzen naar hulpverlening, politie/justitie of tuchtrecht;
- Om te kunnen oordelen over de ernst van de feiten zal de federatie API zich baseren op het vlaggensysteem. Indien het gaat over eerder lichte feiten (groene/gele vlag) zal in de meeste gevallen een interne opvolging volstaan.

groen	geel	rood	zwart
	Interne opvolging: <ul style="list-style-type: none"> ▪ reactie korte termijn + afspraken ▪ aandacht voor veilige context en toezicht 		
		Externe opvolging: <ul style="list-style-type: none"> ▪ afwegen doorverwijzing hulpverlening ▪ tuchtregeling 	
		Aangifte: <ul style="list-style-type: none"> ▪ afwegen doorverwijzing justitie en andere maatregelen 	

Communicatie

- ethische commissie en de federatie API maken afspraken over de terugkoppeling naar de clubniveau (club API en/of clubbestuur);
- Ethische commissie en de federatie API maken afspraken over de terugkoppeling naar de betrokkene, de melder en eventueel andere betrokkenen;
- De federatie API waakt erover dat enerzijds de privacy van betrokkenen niet wordt geschonden (discretieplicht), en anderzijds is zij zich ook bewust van haar rol als API m.b.t. schuldig verzuim en meldplicht.

Registratie

- de federatie API houdt een register bij van alle meldingen en het gegeven advies;
- de vertrouwelijkheid en discretieplicht wordt te allen tijde gerespecteerd, de documenten worden steeds beveiligd.

5. FASE 3 - ADVIES FORMULEREN EN (MEEHELPEN) UITVOEREN

In deze fase heeft de federatie API enkel een adviserende en ondersteunende rol. De uitvoering van dit advies ligt in de handen van het clubbestuur. Op vraag van het clubbestuur kan de federatie API deeltaken opnemen. Per geval dient er bekeken te worden wie de bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft (bijvoorbeeld op een wedstrijd of evenement van de federatie.)

	groen	geel	rood	zwart
Interne opvolging	informereren, normaliseren	<ul style="list-style-type: none"> ▪ (ped)agogisch reageren ▪ afspraken maken ▪ coaching 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ (ped)agogisch reageren ▪ afspraken maken ▪ toezicht en veiligheid garanderen ▪ opvang betrokkenen ▪ herstelbemiddeling ▪ nazorg 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ (ped)agogisch reageren ▪ afspraken maken ▪ toezicht en veiligheid garanderen ▪ opvang betrokkenen ▪ herstelbemiddeling ▪ nazorg ▪ sancties
Doorverwijzen hulpverlening en bemiddeling			<ul style="list-style-type: none"> ▪ opvang slachtoffers ▪ opvang plegers ▪ opvang andere betrokkenen ▪ bemiddeling 	
Tuchtregeling		*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ doorverwijzen naar tuchtcommissie ▪ opvolgen besluiten 	
Politie/Justitie		*	<ul style="list-style-type: none"> ▪ aangifte bij politie door slachtoffer ▪ aangifte door club of federatie API ▪ aangifte door derde 	

* Het is ook mogelijk om voor lichte feiten een lichte tuchtmaatregel voor te stellen zoals een verwittiging of berisping.

Regie en verantwoordelijkheid

- De regie is in handen van het clubbestuur, die ook de verantwoordelijkheid neemt.
- De federatie API start zelf geen tuchtprocedure.

Interne opvolging

- Bij groene en gele vlag kan de federatie API adviseren hoe er (ped)agogisch kan worden gereageerd t.a.v. alle betrokkenen. Hierbij zal worden ingezet op het verduidelijken of herformuleren van afspraken, en/of coaching van de club.
- Bij rode en zwarte vlag is het van belang om na te gaan hoe de veiligheid van betrokkenen kan worden verbeterd en hoe toezicht kan worden geoptimaliseerd.
- In deze fase wordt ook de nodige aandacht gegeven aan de opvang en nazorg van en voor alle betrokkenen bij een incident. In sommige gevallen kan het nodig zijn naar herstel te werken.
- Bij zwarte vlag is het nodig na te denken over de toepassing van sancties of tuchtmaatregelen zoals die in het reglement zijn opgenomen.
- Crisismanagement.
- Communicatie.

Hulpverlening

- Bij rode en zwarte vlag spreken we over slachtoffers en eventueel ook plegers, en kan een doorverwijzing naar de hulpverlening of professionele bemiddeling nodig zijn.
- Ook na doorverwijzing zal verdere opvolging en herstel nodig zijn. Dit blijft de verantwoordelijkheid van het clubbestuur en de federatie API. In dit geval zullen het clubbestuur en de federatie API goede afspraken maken waarin de verwachtingen worden vastgelegd.

Tuchtmaatregelen

- De federatie API kan tuchtmaatregelen voorstellen. Mogelijkheden zijn:
 - een berisping, verwittiging, vermaning of waarschuwing;
 - het verbod om deel te nemen aan één of meer activiteiten;
 - het verbod om rechten uit te oefenen
 - het verbod om functies uit te oefenen;
 - schorsing voor bepaalde duur;
 - uitsluiting / definitieve schorsing.
- Het opleggen en opvolgen van tuchtmaatregelen is de verantwoordelijkheid van het clubbestuur dat hiervoor beroep kan doen op een tuchtcommissie, en kan terugvallen op een tuchtprocedure (tuchtreglement).

Als sportfederatie vinden we het belangrijk dat elke vorm van seksueel grensoverschrijdend gedrag wordt gesanctioneerd. Hierbij is het noodzakelijk dat de tuchtmaatregel in verhouding staat tot de gepleegde feiten.

Politie/Justitie

- Het is de taak van de federatie API om de betrokkenen te informeren over de mogelijkheid om klacht in te dienen bij de politie/justitie. Het gaat in dit geval over strafbare feiten.
- Er zijn verschillende mogelijkheden om een strafrechtelijke procedure op te starten. Men kan zich:
 - burgerlijke partij stellen bij de onderzoeksrechter;
 - of een strafklacht neerleggen bij het parket;
 - of een aangifte doen bij de politiediensten.
- Na het opstarten van de procedure kan een onderzoek worden geopend:
 - een opsporingsonderzoek;
 - een gerechtelijk onderzoek.
- Hierop kan een zitting voor de bevoegde rechtbank volgen, of een seponering of buitenvervolgstelling.
- Een vonnis.
- Mogelijks een beroepsprocedure.

6. FASE 4 - NAZORG

De federatie API zal het clubbestuur adviseren en opvolgen in de nasleep van het incident. Ze maken vooraf afspraken over de timing en de terugkoppeling van de uitvoering van het nazorgtraject.

Nazorgtraject

- Het clubbestuur organiseert nazorggesprekken met alle betrokkenen. Hierdoor geven ze iedereen de ruimte en de kans om kort na de incidenten hun ervaringen te bespreken. Het clubbestuur kan hiervoor ook beroep doen op de diensten voor slachtofferhulp van het CAW (groepsdebriefing).
- Het clubbestuur stelt communicatie op naar een bredere groep mensen (vb. ouders, leden, vrijwilligers, ...).
- Het incident wordt afgesloten met alle rechtstreekse betrokkenen. Het clubbestuur maakt verslag op over welke stappen zijn gezet, en welke nog zullen worden uitgevoerd.
- Het clubbestuur brengt de gevolgen van het incident in kaart.
- Het clubbestuur contacteert de federatie API voor de terugkoppeling over het nazorgtraject.

De uitvoering van de nazorg zelf ligt in de handen van de club.

Na afloop van het nazorgtraject is het zinvol een evaluatie op te maken. Hiervoor kan het clubbestuur ondersteuning vragen aan de federatie API.

7. FASE 5 - EVALUATIE EN VERBETERACTIES IN HET BELEID

Evaluatie van het proces bij alle betrokkenen kan waardevolle informatie verschaffen over hoe de behandeling vanuit de club werd ervaren, en waar eventueel verbeterpunten zitten voor het beleid:

- Zijn mensen tevreden over hoe het incident werd opgevolgd, verliep de communicatie goed, wat liep goed en wat kon anders?
- De federatie API kan suggesties doen aan het clubbestuur over hoe deze evaluatiegegevens kunnen worden verzameld en geïnterpreteerd.

Na elke incident is het waardevol kritisch naar het eigen beleid en de praktijk van de sportclub te kijken.

- Moeten er zaken worden aangepakt?
- Zijn afspraken onduidelijk?
- Is er te veel ruimte voor interpretatie?
- Hoe wordt het toezicht uitgevoerd?
- Zijn alle begeleiders vertrouwd met de basisafspraken?
- ...

Tijd om een reflectie te maken en een paar verbeteracties voor te stellen en uit te voeren.

Analyse van het incident

- Het is goed alle factoren die hebben bijgedragen aan het incident in kaart te brengen, en de mogelijke oorzaken te onderzoeken. Het kan ook gaan om gebeurtenissen die aan het incident vooraf gingen.
- Maak ook een risicotaxatie nl. wat is de kans dat zich dit nogmaals kan voordoen?

Stel een lijst met mogelijke verbeteracties op. Je kan daarbij gebruik maken van:

- De preventiedriehoek: Om een goed beeld te hebben van wat een integraal beleid betekent, en niet de fout te maken om enkel te investeren in meer controle of toezicht, is het belangrijk alle niveaus in het beleid eens onder de loep te nemen. De preventiedriehoek kan daarbij helpen, en maakt een onderscheid tussen reactiebeleid, preventiebeleid en kwaliteitsbeleid.
- Een matrix van verbeteracties geeft een voorbeeld van mogelijke acties op alle niveaus, en geeft een werkwijze om een eigen beleidsmatrix in te vullen.
- 6 beleidsinitiatieven werden eruit gelicht voor sportclubs. Afhankelijk van de inspanningen die een club kan doen.
 - mijn club wil basisinspanningen leveren: een (1) wegwijzer (2) gedragscode en intern reglement, (3) sportbegeleiders: aanwerving en omkadering;
 - mijn club wil iets meer doen: (4) het vlaggensysteem, (5) een aanspreekpersoon integriteit, (6) een reactieplan;
 - mijn club wil dit thema volwaardig uitbouwen via een actieplan.

De federatie API kan je hierin begeleiden.